

DE CONDITIONE, ET STATU BONORUM
post iudicium.

DISTINCTIONIS QUADRAGESIMÆ-OCTAVÆ SYNOPSIS.

Sol, & Luna suos venienti iudice motus,
Sistent, at neuter desinet esse tamen.

Sic incipit: Solet etiam quæri.

Sic terminat: Non memini me legisse.

Connectitur hæc distinctio cum superiori. In illâ egit Magister de ordine, formâ, & modo iudicii, & iudicandorum; sed in præsentî determinat de formâ, potestate, majestâteque iudicantis: ergo rectum inter se ordinem ac methodum servant.

Consequentia probatur: A formâ, ordine, & modo iudicii, & iudicandorum, ad formam, potestatem, & majestatem iudicis descendere, valde congruum, consentaneumque rationi videtur, eò quòd habitus, & majestas iudicis ad iudicii solemnitatem multum conferat: ergo si Magister in superiori distinctione agit de formâ, modo, & ordine iudicii, & iudicandorum; & in præsentî determinat de formâ, & majestâte iudicis, non illepide inter se hæc copulantur distinctiones.

Dividitur præsens distinctio in tres præcipuas partes. In quarum primâ detegit Magister, in quâ formâ Christus Dominus ad iudicium veniens apparebit. In secundâ verò statuit locum, ubi iudicium peragendum erit. In tertiâ autem, & ultimâ subjungit, quomodo corporibus celestibus majorem, post iudicium, claritatem præstabit.

PRO PRIMÆ igitur partis clarâ ostensione, hæc prima proponitur thesis: *Christus Dominus apparens omnibus in forma humana, divina virtute vivos, & mortuos iudicabit.* Quam primò suadet Magister ex Zachariâ Prophetâ cap. 12. formam iudicis referente, & de reprobis sic alloquente: *Et aspicient ad me, quem confixerunt.* Sed reprobis in formâ humanâ Christum Dominum confixerunt: ergo quia in eadem formâ apparebit iis, & omnibus aliis, ut virtute divinâ iudicet vivos, & mortuos.

Secundò suadet ex Joanne cap. 5. dicente: *Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio.* Sed hoc non est ita accipiendum, ut solus Filius iudicet, & non Pater & Spiritus Sanctus, sed quia Filius in formâ humanâ cunctis in iudicio spectandus apparebit, & non Pater, nec Spiritus Sanctus: igitur Christus Dominus virtute divinâ omnes iudicabit gentes in formâ humanâ apparendo.

Tertiò etiam ex Augustino suadet lib. 1. de Trinit. cap. 3. 16. & 17. asserente: *Omne iudicium dedit Pater Filio, quia forma Filii humana cunctis in iudicio apparebit.* Sed tunc Christus Dominus omnino exercet iudiciariam potestatem, quam ipsi contulit Pater: ergo si iudicium dedit Filio, quia forma Filii humana cunctis in iudicio apparebit, in hæc, & non aliâ formâ omnibus seipsum videndum exhibebit.

Deinde, nonnulla consona his subdit Magister in litterâ. Primò, quòd reprobis in die illâ formam divinitatis Christi Domini intueri non poterunt. Primò: Quia divinitas, utpotè objectum valde supernum, nequit attingi nisi à fruuntibus summâ felicitatè, & gaudio; sed reprobis nullâ felicitatè, gaudioque vero fruuntur; imò omni tristitiâ, summâque infelicitatè afficiuntur: ergo reprobis non est datum posse intueri formam divinitatis Christi Domini.

Secundò: Hoc ex textus litterâ ratiocinium præmunit Magister apud Isaiam cap. 26. dicentem: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei.* Sed impij nomine, intelligimus reprobos; sicut etiam nomine gloriæ Dei, ejus divinitatem: ergo si impius nequit videre gloriam Dei, nec reprobos poterit ejus divinitatem intueri.

Tertiò: Etiâ Pater, & Spiritus Sanctus unâ cum Filio debeant reprobos iudicare, hi tamen non videbunt Patrem, aut Spiritum Sanctum, eò quòd sint Filio in divinitate æquales; sed reprobis divinitatem Patris, & Filii intueri nequeunt: ergo nec Filii divinitatis formam, quæ est eadem cum Patre, & Spiritu Sancto, poterunt in illâ ultimâ iudicii die intueri.

Quartò: Ut potentia quavis summè valeat attingere objectum, debet cum illo congruam proportionem habere; sed divinitas est objectum adeò improporcionatum reprobis intellectui: igitur reprobis in iudicio non poterunt Christi Domini divinitatem intueri. Major est evidens apud Philosophos. Minor similiter in Theologiâ perspicuè est explorata; cum damnatis deficiat lumen gloriæ, aut ipsa essentia divinâ ipsis sufficienter, & modo speciali applicata. Consequentia legitime deducitur: ergo.

Sed oppones primò: Nemo ex alicujus boni amissione plene

punitur, nisi illud cognoscat, eò quòd res incognitæ nullam in sensum delectationem, aut tristitiam ingerant; sed reprobi plene puniuntur carentiâ visionis beatæ: ergo necessariò debet manifestari ipsis, quàm bona sit visio Dei; sed hoc nequit assequi, quin Christi Domini intueatur divinitas: ergo reprobis dabitur in iudicio intueri divinitatem Christi.

12. Respondetur negando primam, & ultimam Consequentiam. Quia ut reprobi plene, & perfectè carentiâ visionis beatæ puniantur, non opus est, ut aliquandò divinitatem facialiter, aut per speciem intueantur; sed sufficit, quòd per signa viderint. Hæc etenim cognitio reprobis non denegatur, eò quòd summam Dei bonitatem, ejusque majestatem, & cætera alia divina attributa percipiant, quod reverà satis est, ut plene puniantur ex jacturæ tantorum bonorum cognitione.

13. Oppones secundò: Reprobi ad aspectum Christi Domini debent terreri, ut innuit Magister in litterâ; sed quod summè terret, est divinitatis potestas, sive illius majestas, juxta illud Matthæi cap. 24. *Veniet Filius hominis cum virtute magna, & majestate.* Ergo quia reprobi in iudicio intuentur terribilem formam divinitatis Christi Domini.

14. Respondetur negando Consequentiam. Quia, ut Christus Dominus appareat terribilis impiis, sive in reprobos terrorem ingerat, non opus est, ut ejus intueatur divinitas, sed quòd in formâ gloriosâ appareat, quam reprobi cum confusione, acerboque horrore intuentur ob conscientie remorsum, & ferendæ sententiæ mestissimam expectationem. Undè, etsi in eadem formâ ab omnibus prospiciatur, erit terrificus impiis, & mitis justis; funesta nox malis, & hilaris dies bonis.

15. Secundò, in ipsâ textûs litterâ etiam subdit Magister, quòd Christus Dominus in iudicio omnibus apparebit secundum humanitatem gloriosus. Et probat primò ex Divo Augustino lib. 1. de Trinit. cap. 3. 16. & 17. dicente: *Forma ergo humana in Christo glorificata videbitur à cunctis;* sed ex eò quòd sic ab omnibus sit videnda Christi Domini humanitas, apparebit secundum eam gloriosus: ergo in iudicio ab omnibus intuetur Christus in formâ gloriosâ.

16. Etiam sic secundò ex apposis in litterâ probari poterat: In primo adventu, ut alibi expendebamus, apparuit Christus Dominus humilis, abjectus, & passibilis, eò quòd adventus ille fuerit in infirmitate; sed secundus erit in virtute, & majestate magnâ: ergo apparebit omnibus secundum humanitatem gloriosus.

Ter-

17. Tertio: Talis in iudicio apparebit Dominus, quem oportet apparere ad confusionem, & convicium reproborum, necnon & latitiam, decoremque electorum; sed reprobi maximè confunduntur in gloriâ, & exaltatione illius, quem despexerunt, & è contra, electi latantur, & exultant: ergo debet apparere omnibus in humanitate gloriosâ.

18. Sed oppones primò Isaiam cap. 26. jam supra adductum, & dicentem: *Tollatur impius, ne videant gloriam Dei.* Sed si impii, sive reprobi viderent Christum Dominum in iudicio secundum humanitatem gloriosam, etiam gloriam Dei intuerentur; cum idem sit intueri humanitatem gloriosam, ac Dei gloriam videre: ergo si impiis repugnat videre gloriam Dei, etiam repugnabit ipsis & humanitatem gloriosam intueri.

19. Respondetur ex Augustino in litterâ negando Minorem, & Consequentiam. Quia humanitatis Christi Domini gloriosa species ab omnibus intuetur in iudicio, cum sub illâ debeat vivos, & mortuos judicare formâ: At impiis tolletur, ne videant gloriam Dei, sive ejus divinitatem, cum solum mundis corde sit datum eam videre, eò quòd sit eis collata vita æterna: Undè, cum hæc repugnet reprobis, solum intueri poterunt humanitatem gloriosam ad eorum confusionem, & convicium; non verò gloriam Dei, sive ejus divinitatem ob maximam improportionem.

20. Oppones secundò: Quemadmodum oculus corporeus se habet ad objectum corporeum; sic spiritalis oculus, sive intellectus ad objectum spirituale, deitatem quippè: ergo æquè erit improportionatus oculus corporeus ad objectum materiale gloriosum, ac oculus spiritalis, sive intellectus ad objectum spirituale supernum; sed reprobi in iudicio non poterunt divinitatem Christi Domini intueri, ut pote objectum supernum, & improportionatum: ergo neque humanitatem gloriosam ob eandem improportionem.

21. Respondetur cum Magistro in litterâ negando Consequentiam, & paritatem. Quia nullum est simile de luce spiritali ad materiale lucem; cum illa plùs notabiliter peccatoris oculum spiritualem excedat, quàm lux corporis gloriosi oculum corporis passibilis. Tamen oculus corporeus reproborum proportionabitur objecto materiali glorioso, nempe humanitati Christi gloriosæ, ut ipsam videndo, timeant, & timendo, eorum retundantur visus, & confundantur; cum hæc ad acerbiorē penam ipsis infligendam multò conferant: At divinitatem intueri non poterunt, ne gaudeant. Divinitas enim sine gaudio videri non potest; quod necessariò in gaudente vitam inducit æternam,

nam,

nam, omninò tamen reprobis reluctantem.

22. Oppones tertio: Christus Dominus ut innuit littera, quanvis reverà sit benignus, & lenis, tamen se exhibet terribilem reprobis: ergo ob eadem rationem, estò sit in humanitate gloriosus, poterit ipsis apparere inglorius.

23. Respondetur concessò Antecedenti, negando Consequentiam, & paritatem. Quia Christus Dominus dicitur terribilis, & lenis respectu sui ad alterum; ideoque, quanvis reverà sit benignus, & placidus, potest à reprobis intueri ut terribilis, eò quòd ipsum timeant, ut passim in quocunque alio experimur objecto. Ast apparere gloriosum, & non gloriosum denotat dispositiones ex parte objecti visibilis, quòd semper apparere tenetur modo quo est, nisi aliter fiat per deceptionem, aut miraculum ad divinam virtutem. Cum ergò Christi Domini humanitas sit gloriola, & ita videntibus se exhibeat, nequit apparere non gloriosa, nec sic à reprobis intueri.

24. Tertio, in ipsius textus littera subdit Magister, & per simile quoddam expendit, quòd sicut Christus Dominus secundum formam servi dicitur judicaturus, cum tamen judicandi potestas sit munus divinitatis proprium, eò quòd secundum humanitatem appareat judicaturus; ita secundum formam humanam arrogat sibi mortuorum suscitationem, quia secundum illam meruit eorum resurrectionem.

25. Hoc etenim quodam Augustini testimonio supra Joan. tract. 23. venuste expendit Magister; *Ecce secundum formam humanitatis dicitur suscitaturus corpora, & judicaturus. Judicaturus autem, quia illa forma cunctis in judicio apparebit: Et suscitaturus, quia in eadem forma meritum, & causam resurrectionis nostra suscepit.* Ergo etsi divinitatis sit proprium suscitare mortuos, ipsosque judicare; tamen Christo Domino secundum humanitatem hæc munia aptantur, qui in eà resurrectionem nostram meruit, estque ipsius exemplaris causa, & tandem secundum ipsam, ut judicet homines, in judicio apparebit. Et hæc de primà distinctionis parte sufficient. *Et hæc de primà distinctionis parte sufficient.*

26. PRO SECUNDÆ verò partis perspicuà indagine, hæc secunda statuitur thesis: *Christus Dominus ad judicandum non descendet in vallem Josaphat.* Hanc deducit Magister ex genuinà textus Joelis cap. 3. expositione, & quadam super illum eleganti Glossà, ut expressius constabit ex infra apponendis.

27. Probat primò Magister ex Glossà super hunc Joelis locum cap. 3. *Et congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Josaphat, & disceptabo ibi cum eis.* Modò ait Glossa Ordinaria in initio hujus capituli:

tis: *Hoc quidam pueriliter intelligunt, quòd in valle, quæ est in latere montis Oliveti, descensurus sit Dominus ad judicium, quòd frivolum est.* Ergo nulla ratio firma, sufficiensque ex Joelis textu valet deprehendi, ut Christus Dominus sit descensurus in vallem Josaphat ad judicandum.

28. Secundò, ex Chrysostomo hom. de Cruce, & Latrone, tom. 5. sic iterum ipse probat Magister: *Angeli deferent ante eum signum Crucis.* Ubi docet, justos ad judicium in aera elevandos unà cum Christo; sed ex eò quòd justi sint in aera elevandi cum Christo, & Angeli deferant ante eum signum Crucis, rectè colligitur, Christum non esse descensurum ad judicandum in vallem Josaphat: ergo.

29. Tertio confirmat ex illo Apostoli 1. ad Thessal. cap. 4. toties inculcato: *Rapiemur cum illis obviam Christo in aera, &c.* Ergo quia Christus Dominus in aere sedebit cum electis, dum venerit judicare sæculum per ignem; sed dum in aere sedet Christus Dominus unà cum electis ad judicandum, non descendet in vallem Josaphat: ergo ut judicium absolvatur extremum, in hanc Christus non descendet vallem.

30. Quartò suadet ex apposita Glossà Ordinaria super Joelis cap. 3. dicente: *Quia non in terra, sed in spatio hujus aeris sedebit contra locum montis Oliveti, ex quo ascendit.* Sed hæc Glossa satis expressè totam rem his verbis exambit: ergo quia Christus Dominus ad judicandum non descendet in vallem Josaphat.

31. Sed oppones primò ipsum Joelem cap. 3. dicentem: *Et congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Josaphat, & disceptabo ibi cum eis.* Sed non congregarentur omnes gentes in vallem, sive terram Josaphat, si ibi non foret descensurus Dominus ad judicandum: igitur Christus Dominus descendet in terram Josaphat, ut ibi dies judicii absolvatur.

32. Respondetur primò, locum Joelis non ibi in sensu materiali, sed mystico accipiendum fore: Quia *vallis Josaphat*, vallis judicii Domini dicitur, eò quòd *Josaphat* significet *Judicium Domini*. Undè Chaldaus non vertit in *vallem Josaphat*, sed in *vallem divisionis judicii*. Christus igitur descendens in Josaphat, solum significat in judicium adveniens, sive in eam aeris regionem, quæ spatio materiali Josaphat respondet juxta alias versiones.

33. Respondetur secundò: Quòd etsi judicium in valle Josaphat fit perficiendum; non tamen in eo sensu, quasi omnes judicandi intra ambitum illius vallis comprehendi debeant; sed quòd in eà, & circa eam, sive in adjacentibus locis judicandi consistent; hoc tamen versante discrimine, quòd electi presentes in judicio non manebunt in terrà, sed

in aere cum ipso Christo; reprobi autem in terrâ, ut innuit Apostolus 1. ad Thessal. 4. Unde ad iudicium nunquam deveniet Christus in terram, sive in vallem Josaphat.

34. Oppones secundo: Si damnatorum corpora, ultra vallem Josaphat, inter Ierosolimam urbem, & montem Oliveti jacentem, plura alia loca in circuitu occuparent, notabili intervallo à Christo Domino distarent; sed ex eò quòd sic distarent à Christo Domino supremo omnium iudice, non possent illum videre, nec audire, quòd valde dissonat huius extremi iudicii solemnitati: ergo aut omnes iudicandi intra ambitum illius montis comprehendendi debent, aut in valle Josaphat non erit iudicium peragendum.

35. Respondetur negando Minorem, & Consequentiam. Quia, etsi reprobi notabili recessu in iudicio à Christo Domino distent; nihilominus tantâ efficacitate, & velocitate sui splendorem, vel speciem, ac etiam vocem illâ die emittet, ut splendore, & voce sparsis per auras, illicò ab omnibus totum illud occupantibus spatium videri possit, & audiri, etiamsi divinitus hoc operari oporteat, quin ullum ex hoc assequatur incommodum.

36. Oppones tertio: Christus Dominus ad iudicandum non descendet in terram, sive vallem Josaphat, sed unâ cum iustis, & electis erit in aere; damnati verò remanebunt in terrâ; sed hoc palam contradicit textui Matthæi cap. 25. dicentis: *Et statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris*, id est, statuet iustos, & electos à dextris; reprobos autem, & damnatos à sinistris: ergo hic ordo non poterit congruè aptari, si omnes ex utràque sorte iudicandi, non collocentur in aere, aut terrâ: ergo cum reprobi non sint elevandi cum Christo in aera, necesse est, ut Christus Dominus descendat ad iudicandum in terram, sive in vallem Josaphat.

37. Respondetur primò negando Minorem, & geminam Consequentiam. Nam ordo iudicandorum constitutus à Divo Matthæo cap. 25. concinnè salvatur, etsi dextera, & sinistra corporis Christi Domini hic ad litteram intelligantur; quia omnes reprobos, etiamsi in terrâ sint, ad partem sinistram iudicis esse collocandos constat; electos verò, in aere ad dexteram constituendos; quin opus sit, ut major, aut minor distantia, aut approximatior ad iudicem attendatur, ut præfatus ordo situationis aptè, & appositè servetur.

38. Respondetur secundo, aliam secundum sensum mysticum adhibendo solutionem. Nam dextera, & sinistra, juxta Scripturæ phrasim, significat locum felicitatis, vel infelicitatis, decoris, vel dedecoris.

ris. Sic in suo Elucid sentit Anselmus his verbis: *Ad dexteram, scilicet, sursum in gloria, ad sinistram deorum in terris*. Similiter Hilarius Cant. 28. *In dextera, ac sinistra collocans unumquemque digna aut bonitatis, aut malitia sede constituet*. Ergo licet Christus Dominus in aere unâ cum electis sedeat ad iudicandum, reprobis remanentibus in terrâ, potest congruentissimè explicari textus Matthæi, & in sanum, ac catholicum adduci sensum.

39. His sic prælibatis, expendit Magister nonnulla signa proximiora universali iudicio, sive effectus quosdam in illâ die causandos ex virtute, & potestate magnâ iudicis advenientis ad iudicandum. Nam eò tempore nitida Cœli militia astra varias ac diversas mutationes subibunt. Primò, illa duo luminaria magna Sol, & Luna obscurabuntur; non proprii luminis adveniente privatione, sed à majori iudicis devictâ claritate.

40. Quod probat Magister ex Lucæ cap. 21. dicente: *Et erunt signa in Sole, & Luna, & stellis*. Similiter ex Matthæi cap. 24. *Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stelle cadent de Cœlo, &c.* Sed hæc Evangelistarum loca hand dubiè intelliguntur de tempore adventus Christi Domini ad iudicium: igitur majora ac minora Cœli luminaria has mutationes patientur; non eorum luminis defectu, sed ob iudicis copiosum fulgoris excessum.

41. Secundò: Virtutes Cœlorum, sive Angeli movebuntur, non metu damnationis, vel aliquâ perturbatione pavoris pertersi, sed quadam admiratione eorum, quæ viderit arrepti. In cuius probationis subsidium adducit Magister illud Job cap. 26. his verbis: *Columna Cœli pavent adventum ejus*. Sed Cœli columnæ virtutes sunt angelicæ: ergo in die illâ Angeli admiratione quadam commovebuntur.

42. Tertio: Ante diem iudicii Sol, & Luna miram eclipsem patientur. Quod etiam deducit, & probat ex Prophetâ Joele cap. 2. sic horridè inclamante: *Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus, & horribilis*. Sed quando Sol in tenebras convertatur, & Luna in sanguine purpurascet, miram eclipsem subibunt: ergo ante diem iudicii insolitam eclipsem majora patientur astra. Et hæc de secundâ distinctionis parte sint satis.

43. PRO TERTIÆ autem, & ultimæ distinctionis partis pleno captu, hæc tertia, & ultima præfigitur thesis: *Peracta mundi innovatione, omnia Cœli astra incrementa majora lucis accipient, sive lucidiora apparebunt, quam modo sunt*. Quam sub propriis, expressisque terminis adducit Magister in textus litterâ.